

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

15
ДИНАРА
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XIX — Број 280 — Субота, 11 мај 1957

МИКИ И НАХОД РИБА

ИЗГЛЕДА КАО ДА СУ СЕ ДЕЧАЦИ НЕШТО МНОГО РАЗИГРАЛИ! БОЉЕ ДА ПОГЛЕДАМ...

ТАКО, РИБО! ЗАБАВИ ИХ МАЛО!

ОХО! ПРИЛИЧНО СИ ВЕШТ У ВЕЗИ-ВАЊУ ЧВОРОВА!

ПА НИСАМ ЈА ТЕК ТАКО ПРОГЛАШЕН ЗА НАЈБОЉЕГ ИЗВИДНИКА!

ХЕЈ! ЗАР НЕ МИСЛИТЕ ДА ЈЕ МАЛО КАСНО ЗА ИГРАЊЕ? ПОКУШАЛИ СУ ДА ОТМУ РИБУ, УСКА МИКИ!

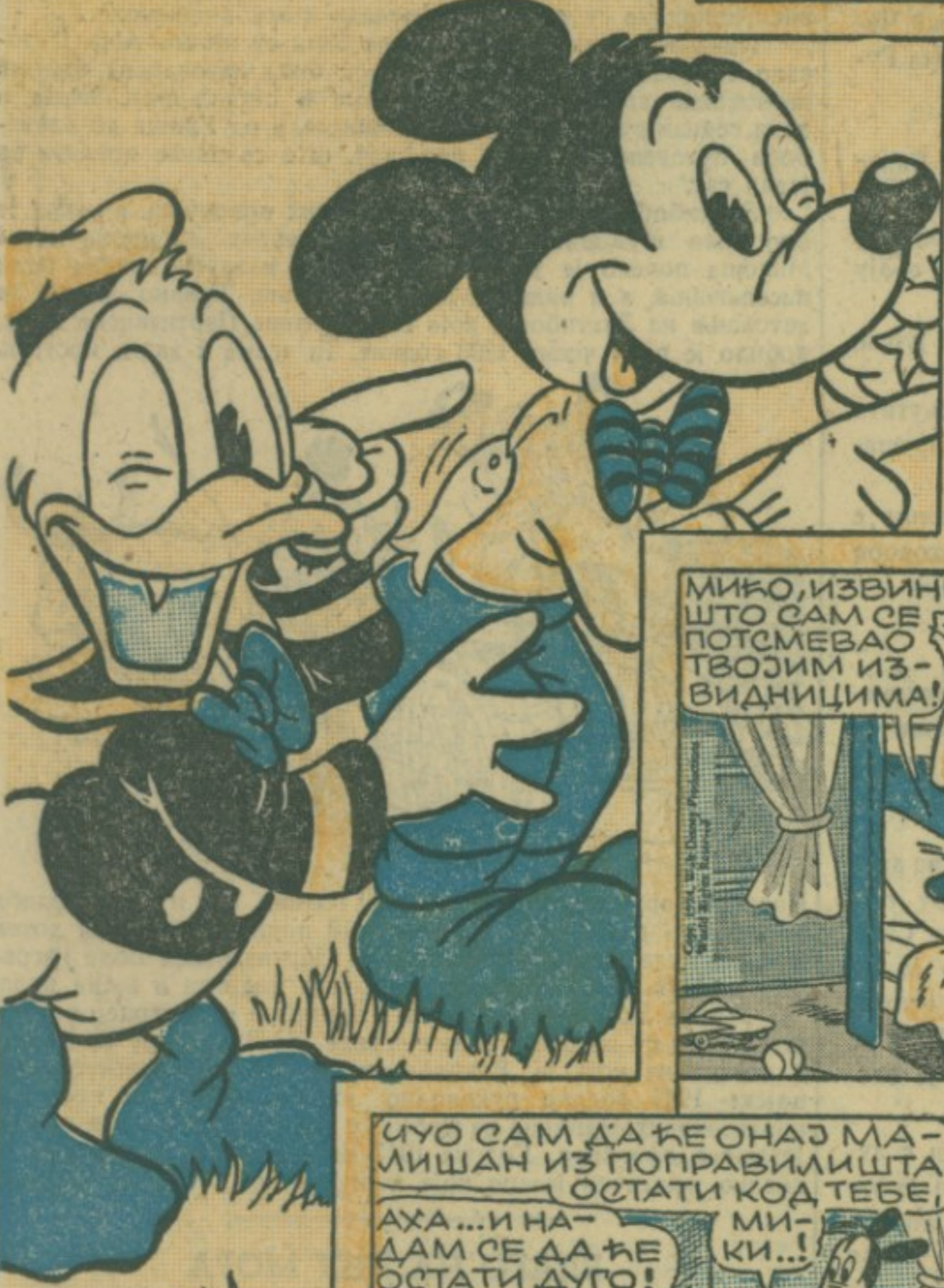

ПОЗВАЈУ ПОЛИЦИЈУ...

ПРИЧЕКАЈТЕ МАЛО, ГОСП'Н МИКИ!

УХ... ПУСТИТЕ ИХ ДА ОДУ, МОЛИМ ВАС... ОНИ СУ БИЛИ МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ... НЕКАД!

ИПАК ЈЕ ТРЕБАЛО ПОЗВАТИ ПОЛИЦИЈУ! МОГУ ОПЕТ ПОКУШАТИ ДА ТЕ ОТМУ!

НЕ БОЈИМ СЕ ЗА ЊИХ!

МИКО, ИЗВИНИ ШТО САМ СЕ ПОТСМЕВАО ТВОЈИМ ИЗВИДНИЦИМА!

ХМ...?

ОВАЈ... МОГУ ДА ВОМЕ РИЛИ И ЈА ДА ВАМ СЕ ПРИКЉУЧИМ?

ДАВОМЕ РИЛИ... БИЋЕ НАМ ДРАГО!

ШУО САМ ДА ЋЕ ОНАЈ МАЛИШАН ИЗ ПОПРАВИЛИШТА ОСТАТИ КОД ТЕБЕ, АХА... И НАДАМ СЕ ДА ЋЕ ОСТАТИ ДУГО!

ЗАР СЕ НЕ БОЈИШ ДА ТАКАВ ДЕЧАК МОЖЕ ДА УТИЦЕ РЈАВО НА МИКУ?

...СМАТРАМ ДА ЋЕ МИКА МОБИ ДОБРО ДА УТИЦЕ НА ТО ДЕТЕ!

Чак ни најјача киша не може да угаси весеље Надома — каже једна монголска изрека. А Надом је народни спортски празник Монголске Народне Републике.

Историја Надома води у далеку прошлост, у време када је то био „празник седам племена“ — по броју племена која су чинила Северну Монголију. Надом је једна врста олимпијских такмичења. Дословно, та реч значи „игра“, али под њом Монголи увек подразумевају „три мушке игре“: рвање, трке на коњима и гађање луком и стрелом. Некада се На-

дом одржавао сваке треће године, али од краја 19 века игре се приређују једном годишње

Борба дивова...

Разнобојни куполасти и шиљати шатори разбацани су у долини окруженој бреговима. То је Бујанту-Уха, „олимпијско село“ у близини Удан-Батора. Зелено поље на коме ће се одржавати такмичење готово нема краја. На њему се типички десетине хиљада гледалаца — Арата — који су се ту стекли из свих крајева Монголије, Међу њима су и старци, некад славни борци и победници, о чијим се подвизима и

сад прича. Између младих јунака они бирају своје наследнике, свечано им пред окупљеним народом желе успех и предају им своја одела овећана славом многих победа на ранијим играма.

Почиње парада рвача. Они се полако крећу коракором игре, лаганим замасима руку изводећи лет митолошке птице чији се лик среће у многим народним причама. Истовремено, гласник сваког појединог такмичара хвали свог јунака, објављује његово име и саопштава гледаоцима одакле је он родом.

Затим се борци разбијају на парове. У току неколико дана — од јутра до вечера — трају рвачке борбе. Са сваком борбом смањује се број такмичара: побеђени отпадају. А побеђеним се сматра онај који је бачен на земљу или ју је додирнуо коленом...

„Шеста тура“. Остали су само најјачи. Сада већ сваком победнику у наредним борбама дају почасне називе сокола, слона, лава, дива, свенародног дива, непобедивог дива и, најзад, апсолутни победник у рвању добија титулу Великог свенародног непобедивог дива.

Гледаоци бурно доживљавају успехе и поразе својих љубимаца. На „трибинама“ и на ливади кључају спортске страсти, али борбе ипак протичу мирно, онако како прописују закони сваког правог спортског такмичења. Ево једног од обичаја који симболизује дух спортског другарства међу учесницима Надома. Рвач који је однео победу приближава се, изводећи игру орлова, старешини Надома, клања му се, а затим пропуста испод своје руке, чији покрети потсећају на махање крилом, свог побеђеног ривала. То значи да су међу „противницима“ поново успостављени мир и другарство.

Брзи као ветар

Дирљива је љубав монголског народа према ватреном степском коњу. Готово у свакој њиховој песми — било да се у њој пева о родној степи, о радости виђења с вољеном девојком или о тузи расанка — помиње се и коњ. Брз као ветар, монголски коњ ниског раста нераздвајан је друг сточара Арата и на раду, и при лову, и код одмора. Један кинески историчар из XIII века рекао је за Монголе: „Они се рађају и расту у седлу“. А ево шта каже народна легенда о постанку омиљеног националног инструмента Монгола — виолине Моринхур.

„Имао је један Арат дивног ата — Царског Вранца. Када је коњ угино, одлучио је господар да њему у спомен начини виолину. Дршку инструмента украсио је главом Царског Вранца коју је нарезав из сандаловог дрвета. Затим је нежну кожу свог коња навукао

НАДОМ МОНГОЛСКА ОЛИМПИЈАДА

преко трупа виолине, да би она, као жива, осетила сваки покрет гудаћа. Две струне виолине биле су начињене од лака из репа. Отада Моринхур доноси радост и утеху људима...

Сви Монголи, деца, мушкарци и жене — сви изванредно јашу. Али, на Надому не учествују одрасли. Јахачи на „олимпијским“ тркама су децачи и девојчице. Они облаче народите костиме и капе украшене симболичним знацима. Лепшави лептир значи да је коњаник лак као лептир и да никад силом не гони свога ата; птица у лету — коњ је брз као птица; руком изведен украс — успех и срећу у трци.

Пре почетка игре пева се стара похвална песма. У трци учествује око 2.000 коња. Тридесет километара — утврђену стазу Надома — бољи коњи прелазе за 40 до 50 минута. Завршило се последње утркивање, забурјао је припев из песме о Царском Вранцу. Победничков коњ три пута проведо испред гледалаца, а затим и коња и јахача поливају кумисом.

Ко ће бити Мерген?

Трећа „мушка игра“ је гађање стрелом. Стрелци се распоређују у групе од по 12 људи. Сваки стрелац има право да гађа 20 пута; толико је стрела и у његовом тоболу. Мета је удаљена 76 метара. То је, уствари, једна табла са 250 кожних прстенова чији пречници износе по пет сантиметара. Из двадесет гађања, најбољи стрелци постижу 19 или свих 20 погодака. Победници, они који заузму прво и друго место, добијају звање Мергена — Погађача стрелом. Ово звање води своје порекло још из 12 века.

О Мергенима се причају легенде по читавој Монголији. Једна од њих прича о одважном јунаку Гунану, сину сиромашног пастира.

„... Пред зору стиже Гунан у земљу великог кана и угледа мноштво јурти и сву силу народа.

— Какав је то празник? Чему толико људи? — запита Гунан.

Одговорише му:

— Велик је празник. Данас се такмиче у стрељању два јунака — Шамдагај и Урту. Ко победи, томе ће кан дати своју кћер за жену.

Пришао Гунан кановој јурти, ушао унутра кану.

— Шта хоћеш? — љутито запита кан. — Зашто нарушаваш мој мир?

— Хоћу да се такмичим с твојим јунацима, — одговори Гунан.

Зачудио се кан:

— Такмичи се!

У подне је почело такмичење. У храстов пањ заболу су гвоздену иглу, одјахали на месец дана јахача од пања и почели да гађају.

Шамдагај је први. Два дана је затезао лук, а у зору трећег дана полете стрела. Само један палац недостајао је до циља; стрела је пала испред самог пања. Цикуно Шамдагај од мукe, о коленима је сломио лук.

Тада је иступио Гунан с луком свога оца. Три дана је затезао тетиву. Четвртог дана у зору полетела је стрела. Право у иглене уши пала је Гунанова стрела...

Игра мудраца

Док се на зеленом пољу одвијају последње борбе, да заживимо мало у један од животнописних шатора подигнутих околу. Под шатором су шахисти. Данас Монголи играју шах какав се игра свуда у свету.

Међутим, некад су га играли по својим, посебним правилима. Чак и данас се могу наћи старци и старице који прекрађују дуго време и досаду играјући шах на старински начин.

У зависности од животних услова, разни народи различито називају поједине фигуре. Тако се, на пример, у Индији топови називају слоновима, а код Монгола камилама. Монголи немају назив „пешак“, јер старина монголска војска није знала за пешаке. Они пешаке називају „малишанима“, а израђују их у облику коза или оваца.

Монголи знају за шах већ много векова и „мудра игра“ нашла је широк одраз у народном епосу.

„У давна, давна времена живео је један старац, — прича једна монголска легенда. — Једном је он играо шаха са својим другом из детињства. Обојица су били сјајни играчи, али овог пута превазишли су сами себе: играли су боље но икад раније.

Нису знали старци да је у књизи живота истекао број њихових дана и да је господар пакла послао свог гласноша да узме њихове душе.

Гласноша је и сам био страстан шахиста; почео је да посматра њихову игру.

— Било би штета прекинути овакву дивну игру. Гледају је до краја, — одлучи дух. Заборавио је на заповест свога господара.

Игра се завршила, а старци су остали живи: док је гласник господара пакла посматрао игру, прошао је час њихове смрти и он више није могао да загосподари њиховим душама. Можда срећни старци живе још и данас, јер књига с њиховим именима давно је стављена у архиву судије пакла“.

Итак су им доскочили

У историји светског ратног ваздухопловства Србија је дала прву жртву. То је било 1913 године у операцијама против Турака на Скадру, кад је погинуо пилот Михаило Петровић. Пре тога, Србија је у своје формације унела и ваздушно наоружање, које је тада било потпуно ново и у ратовима још неиспробано, па је упутила шест војних питомана на обуку у пилотску школу у Етампу, недалеко од Париза. Међу њима био је и артилериски наредник Михаило Петровић.

Баш у време кад су српски војни питомци, 1912 са успехом положили испите за пилоте, кроз свет је одјекнула вест о рату балканских држава с турском царевном. Српски питомци добили су налог од своје владе да купе шест авиона и да се с њима одмах врате у отаџбину. У ту сврху стављено им је на располагање 500.000 златних динара.

Пилоти су одмах образовали комисију, купили авионе, испробали их, а потом демонтирали и упаковали у шест великих једнообразних сандука. Међу Французима нашло се неколико увежбаних детача и механичара који су желели да са својим српским друговима учествују у балканским ратним операцијама.

Али, наступиле су тешкоће. Аустро-Угарска, која је окружавала Србију, није допуштала превоз авиона преко своје територије. Зато су пилоти одлучили да из Француске пређу у Италију и путују до Барија, а одатле се морем пребаце у Црну

Гору. Но, дошло је до дипломатске интервенције. На захтев Аустро-Угарске, италијанске власти забраниле су пренос авиона у Србију. Истоварени из брода, сандуци са авионима данима су дежали у луци. Србија је посредовала код италијанске владе, али без успеха.

Тада је пилот Михаило Петровић предложио друговима да се сами постарају да авионе пребаце преко мора. Његов предлог био је прихваћен. У пуној тајности, они су у Барију израдили шест сандука који су били истоветни са онима у којима су се налазили демонтирани авиони. Те празне сандуке пилоти су једне ноћи довукли у луку, а сандуке са авионима утоварили у један шверцарски брод, који је имао да их превезе до Солуна за суму од 36.000 лира.

Са својим авионима пилоти су се ноћу отиснули од италијанске обале. Њихов одлазак нико није приметио. Тек после неколико дана дучке власти констатовале су да су изигране, али путницима с драгоценим ратним товаром није се више могло стати на пут.

Пилоти су са авионима стигли у Солун, који је био ослобођен од Турака. Пошто су, на почетку 1913 године, још вођене операције око опседнутог Скадра, то је у саставу српског корпуса који је био упућен у помоћ Црногорцима била и авијација. Међу пилотима налазио се и први у рангу из групе првих српских пилота, наредник Михаило Петровић.

Први туристи на Златибору

Златибор је једна од наших најлепших ваздушних бања, а први излетници појавили су се на овој планини пре неких 70 година. То нису били туристи у данашњем смислу. Градски човек осамдесетих година прошлог века осећао је потребу да се одмори не месец дана, него да са својом породицом проведе цело лето у планинској свежини. Ти туристи били су углавном ујички трговци, јер су једино они могли да се толико времена одвоје од посла. Летовало се све до позне јесени, док не би почеле хладноћа и кише. Али, није се ишло само ради одмора, јер су ти „туристи“ обично били власници великог броја стада која су напасана на златиборској висоравни, где су их они надгледали и искоршћавали.

Превозна средства у то време била су примитивна. Путовало се воловским колима која су била натоварена брдима разноврсне хране, живим пилићима и постелином. Жене и деца седели су на колима, на стварима, а од Ужица до Златибора путовало се тада цео дан, што се данас прелази за један сат.

Златибор је пун зелених таласастих површина, а некад је био јако шумовит и пун разне дивљачи. За време кнеза Милоша почело је уништавање шума, када су крчене ради насељавања, а и ради добијања катрана. Главно место за летовање на Златибору, које се сада зове Партизанске Воде, добило је прву чесму 1893 године. Та чесма и данас постоји.

Први ресторан подигнут је пре 60 година, као и више колиба за смештај посетилаца. Године 1910 подигнут је један хотел и једна вила, а другом ол Ужица до Партизанских Воде изграђен је 1927 године, кад су појединци подигли и више вила.

У току Другог светског рата Златибор је претрпео велику штету, јер су разорене многе зграде. На Златибору се налази и зграда из које је Врховни штаб Народноослободилачке војске 1941 године руководио јорбом приликом преласка партизанских јединица из Србије у Санџак, после прве непријатељске офанзиве. Године 1947 на Златибору је уређено и велико вештачко језеро које посетиоцима служи за купање.

БЛАГО НА ДНУ МОРА

Међу досад најтеже, са успехом обављене, потхвате спасавања потонулог блага свакако спада вађење готово целог твора златних полуга са брода „Лаурентик“, који је 1917 године наишао на мину и потонуо у узбурањеним водама Ирске, на око 40 метара дубине. Товар је припадао британској државној بلاгајни, па је вађење предузела енглеска морнарица. Пошто је морало да се на више места буши корито брода, као и многе величне преграде, извршено је преко пет хиљада роњења у периоду од седам година, све док на површину није изнет драгоцени товар, чија је вредност процењена на преко седам и по милијарди динара.

Како је човек упознавао АНТАРКТИК

★ Кад је капетан Џејмс Кук опловио Антарктик, 1772—1774 године, нико није знао да постоји антарктички континент.

★ Руска експедиција од 1819—1821, коју је предводио Белингхаусен, открила је Острва Петра I и Александра I.

★ Антарктички континент први је открио Американац Натан Браун Палмер, кад је стигао до полуострва које данас носи његово име.

★ Енглески истраживач Џејмс Ведел упловио је 1823 године у море које данас носи његово име. Енглески истраживачи Џон Бискоу, Питер Кемп и Џон Балени учинили су значајна открића 1830 године.

★ Постојање антарктичког континента први је објавио Чарлс Видкис, који је водио прву експедицију америчке морнарице. Он је 1840 године скицирао обалу овог континента у дужини од преко 2.000 километара. Исте године Димон д'Ирвил открио је Аделијину Земљу.

★ Росову ледену баријеру открио је Џејмс Кларк Рос 1841—1842 године. Рос је пловио на југ даље него ико пре њега и достигао тачку која се налазила на 78 степени и 10 минута јужне ширине.

★ Прва експедиција која је презимила на Антарктику била је енглеска. То је било 1899—1900 године, а предводио ју је Енглец Борчгревинк. У исто време она је допрла и најдаље на југ: до на 78° 50'.

★ На својој првој експедицији, Роберт Скот је открио Земљу Краља Едварда VII и допрло до тачке 82° 17'. Његов сународник Енглец Шеклтон достигао је 88° 23', а други чланови његове експедиције допрли су до јужног магнетског пола.

★ Први су стигли на Јужни Пол Роалд Амундсен и његова норвешка експедиција. То је било 1911 године. Свега 34 дана дошлице то је учинио и Роберт Скот. Али, Скот је са свим својим друговима настрадао приликом повратка.

★ Луитполдову Обалу открио је Немац Филхнер, 1912 године. Исте и следеће године Аустралијанац Маусон створио је базе на Аделијиној Земљи и на Земљи Краљице Мери, која се налази преко 2.000 километара западније. Он је прешао велика пространства на санкама са псећом запрегом и дао скицу крајева кроз које је прошао.

★ Авнион је први пут употребљен за истраживање Антарктика 1928 године. Те године Хјуберт Вилкинс летео је дуж Палмеровог Полуострва, а 1929 године створена је чувена антарктичка база Ричарда Берда. Берд је 29 новембра 1929 године прелетео Јужни Пол. Исте и следеће године Аустралијанац Маусон и Норвежанин Ризер Ларсен вршили су истраживања из ваздуха над Антарктиком.

★ Друга експедиција адмирала Берда, 1934—1935 године, испитала је велика пространства: око 450.000 квадратних миља. Берд је потпуно сам презимио у једној истуреној станици.

★ Прелетање антарктичког континента без спуштања, од Палмеровог Полуострва до Мале Америке, извршио је 1935 године Линколн Елсворт. Голмичу лана дошлице, Берд је извршио скицирање обале између Росовог Мора и Палмеровог Полуострва.

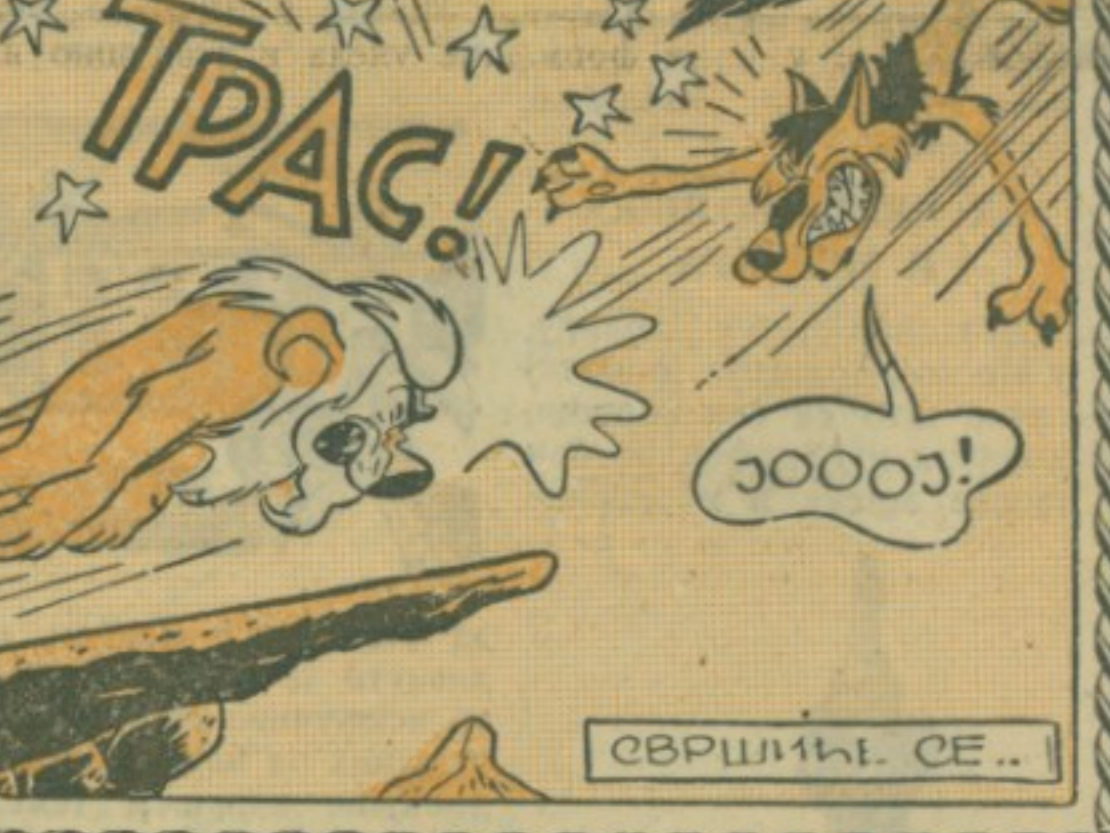
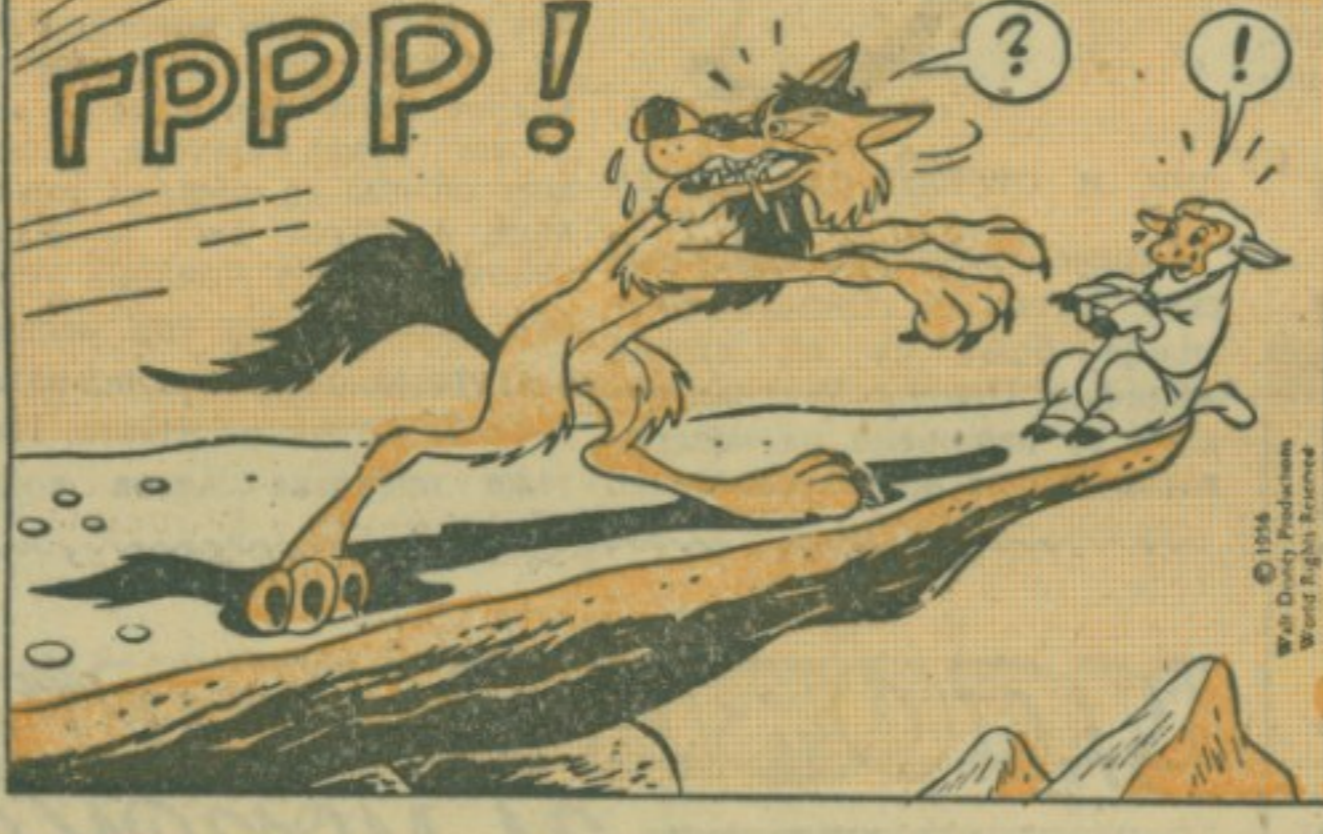
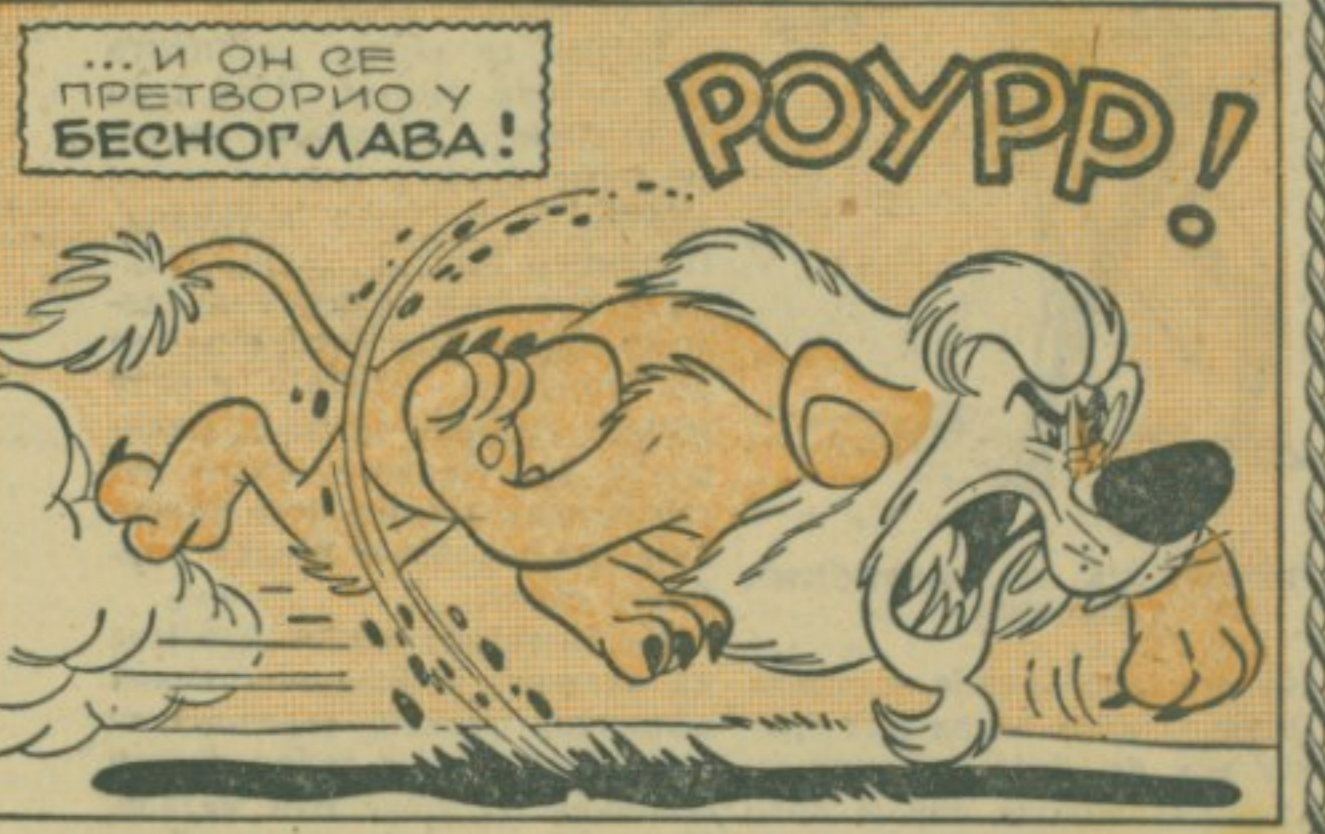
★ Највећа дотад организована поларна експедиција извршена је 1946—1947 године. То је била чувена експедиција америчке морнарице позната као „Операција Хајшамп“. У експедицији је учествовало 13 бродова са 4.000 људи. Авнион су извршили 64 лета и фотографисали обале Антарктика. У то време Американац Фин Рон утврдио је да између Веделовог и Росовог Мора не постоји морски теснац и да је, према томе, антарктички континент једна целина. Том приликом направљено је око 14.000 фотографија из ваздуха.

★ База коју су Французи успоставили у Порт Мартину, на Аделијиној Земљи, изгорела је 1952 године, али је седам људи и даље остало да би наставило рад.

★ Између 1950 и 1952 године британско-скандинавска антарктичка експедиција извршила је опсежна истраживања. Од 1947 године тамо раде и две аустралиске станице.

★ Насеље најближе Јужном Полу је истраживачка станица организована у фебруару 1954 године. Она је добила име Маусон, по аустраличком истраживачу Дагласу Маусону.

WALT DISNEY'S
**ПЛАШЉИВИ
ЛАВ
ЛАЛЕ**

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Идавно је избио сукоб између Никарагве и Хондураса, двеју земаља Средње Америке, па ћемо се овде укратко осврнути на тај део света, тј. видети шта сачињава Средњу Америку, какав је тамо биљни и животињски свет, какава је клима, каква су природна богатства, какви људи тамо живе итд.

Средњу Америку сачињавају: континентални део, острва и полуострва. Равнице које се пружају поред обала овог континента постепено прелазе у планине, које се налазе у унутрашњости. Овде има доста вулкана, а 44 су живи, па због тога често долази до ерупција и земљотреса, што причињава знатне штете, али и користи, јер лава и пепео стварају плодно земљиште.

Континентални део Средње Америке је веома узан и он, као неки мост, спаја Северну и Јужну Америку. Дуг је 2000 километара, а протеже се од земљоуза Техуантепека до Панамског Земљоуза. На њему се налазе два полуострва: веће је Јукатан, које се пружа према Мексиканском Заливу, а мање Азуеро, према Тихом Океану.

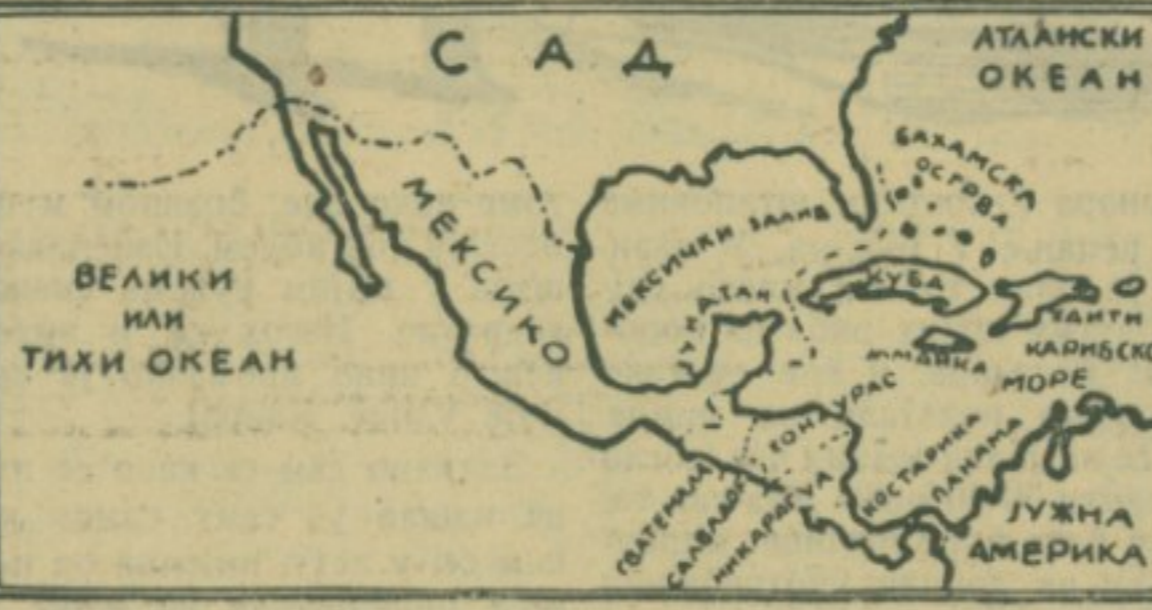
Острва Средње Америке сачињавају: Велики Антили, Мали Антили и Бахамска Острва. Она се још називају „Западноиндиским Острвима“. У Велике Антиле спадају, поред осталих, и острва: Куба, Хаити, Јамајка и друга, а Мале Антиле сачињавају мала острва, у којима највеће нема ни 2.000 квадратних километара. Острво Тринидад, које се налази у групи ових острва, чувено је по руднику асфалта. Бахамска Острва сачињавају групе многобројних острва, острваца и гребена. Има око тридесетак великих острва, од којих је двадесетак насељено. Гребена има око 2400, а она су дело корала. Обале су стрме и море је крај њих често дубоко 3.000 до 4.000 метара. Острва су богата шумом, рекама и потоцима, у којима прсто ври од рибе, а по песковитим обалама шетају многобројне корњаче.

Клима

Клима Средње Америке је тропска и суптропска. На њу јачко утичу Атлантски Океан, с Каринским Морем и Мексиканским Заливом, и Тихи Океан. Они прозрокују доста једнолику климу и влажне ветрове.

Кроз Средњу Америку

Време је топло и влажно. Ветрови пасати носе влагу с мора на копно, а северни ветрови

пуно шароликих птица и других животиња. Ловци су готово уништили велике сисаре којих овде још има, а то су: пума, јагуар и јелен. Највећи је тапир, који је распрострањен до Мексика, док у топлим пределима живе мајмуни урликавци, па дивље свиње, пасанци, мравоједи, опосуми (врста торбара), ракуни, једна врста фокс, неке врсте кунџина, много отровних и неотровних змија, а међу њима и позната змечарка, затим веома много разноликих инсеката. Поред осталих, домаће животиње су: кокошке, свиње и ћурке. Сточарство је јако развијено.

Биљни и животињски свет

Захваљујући оваквој клими, у Средњој Америци се развило шаролик биљни и животињски свет. Ту има драгуња, степи и савана, у којима расту разнолике биљке дивних боја и мириса. Средња Америка је предео

блике: Куба, Хаити и Доминиканска Република. Остала острва углавном припадају: Енглеској, Америци, Холандији и Француској.

Становништво

Становништво Средње Америке највећим делом је измешано. Чисти Индијанци живе само у неким крајевима, а због климе и тропских болести има веома мало крајева где живе чисти белци. Становништво је највише измешано у Панами. У шест континенталних држава живи око 10 милиона становника, а на острвима око 15 и по милиона.

Привреда

У целој Средњој Америци гаје се банане и друго тропско воће на плантажама, и то у пределима око приморја. По нижим странама планина гаји се кафа, а на висинама кукуруз. Банане и кафа су главни извозни производи Средње Америке, а узгаја се много и такозвана манилска конопља. Свуда се гаји шећерна трска, какао, каучук и дуван. Много се извози тропско дрво махагонјум и балса. Индустрија није нарочито развијена, па се индустријски производи углавном увозе; највише из САД. Рудна богатства су велика, али се слабо искоришћују. Ту има гвожђа, бабра, олова, цинка, антимона, сребра, злата и нафте.

Републике Средње Америке

Континентални део Средње Америке подељен је на следеће мале републике: Гватемалу, Салвадор, Никарагву, Хондурас, Костарику и Панаму.

Гватемала је најнапреднија држава Средње Америке. У њој постоје велике плантаже кафе и кинина.

Салвадор се налази уз обалу Тихог Океана. Ово је најгушће насељена република Средње Америке. Главни производ је кафа.

Никарагва се шири преко целог копненог дела: од мора до мора. Поред тропског биља, она је богата и златом.

Хондурас се дели на Републику Хондурас и Британски Хондурас основани су британски досељеници 1662 године. То је прво густих тропских шума. Република Хондурас оскудева у саобраћајним везама.

Костарика је земља пуна јаким природних супротности. Онај део земље који се налази према Каринском Мору нагло се диже из равница у висоравни, које су високе и до 3.800 метара.

Панама је названа „земљом тропских болести“. Ту пада много кише, услед чега су настали велики мочварни предели. Биљни свет је веома бујан. Панама има највећу корист од Панамског Канала.

На острвима Западне Индије постоје три самосталне репу-

Тош из прастарих времена па све до данас задржало се ово оружје у људској употреби. Код културних народа, код којих је стрела одавно престала да служи као оружје, достоје друштва која се баве бацимаем стрела као спортом, ради вежбања ока и одржавања телесне гилкости.

СТРЕЛАЦ СА СОЛОМОНСКИХ ОСТРВА

Као и свако оружје, и стрела је прошла кроз читав низ промена док се није усавршила. Код неких народа она је врло једноставног облика, док је код других знатно сложенија. У Африци, на пример, за лук узимају штап дугачак метар до метар и по, а за тетиву вршцу

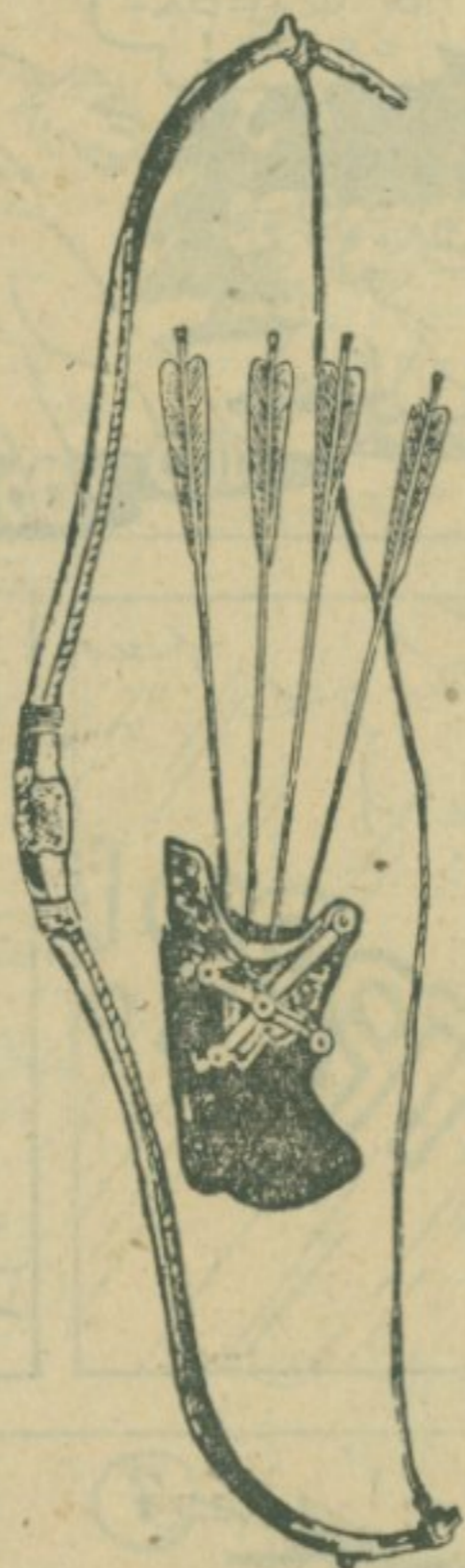
од животињске коже или лике. Дрво се суши крај ватре и често се мора мазати зејтином, да би остало јако и еластично. Дужина стреле увек зависи од дужине лука. Она је на крају засечена, а у засеке се стављају птичја пера, како би се за време лета одржао одређен правац.

Патуљасте урођеници у Конгу за своје мале стреле употређувају, уместо птичјих пера, суво лишће слично ловору. Они имају и веома мале добоше учвршћене за лук, помоћу којих се споразумевају.

Тетива се везује различито код разних народа. Исто тако је различито и држање прстију десне руке, а оно је веома важно за сигурно погађање. На пример Канури, једно велико племе које живи у пределима западно од Сахаре па све до Камеруна, узимају стрелу између средњег прста и кажипрста, док њедно и остали прсти затежу тетиву, што омогућује даљи добачај и већу пробитну снагу.

Да би тетиву могли што јаче да затегну, припадници неких афричких племена стављају на палац десне руке дебео прстен начињен од коже или метала. Преко зглавка лево руке обично се навлачи дебела наруквица од коже или тврдог дрвета, да би се рука заштитила од повратног ударца тетиве.

Стреле

ЛУК И СТРЕЛЕ СА ТИВЕТА

Стреле урођеника Соломонских Острва, Меланезије и Бразилије боље су од стрела афричких Црнаца. Њихови лукови су начињени од невероватно тврдог дрвета извађеног

из средине стабла, а дугачки су и по три метра. Колико је ту потребно труда и стрпљења док се из читавог стабла не добије само танак пруг, није потребно ни говорити. Али ови народи важе као најбољи стрелци.

Лук Ескимима израђен је од животињских жила и риблих костију, које се брижљиво обмотавају и преплићу док се не добије једна целина.

Од свих лука најсавршенији је лук који се употребљава на Тибету. Он је рефлексан, како би се то стручно рекло, што значи да се одмах по повлачењу тетиве извија у супротном правцу, чиме се постиже огромна снага избацивања. Мисли се да су стреле за време Хомера биле сличне овима. Просиоци у Одисејевом дому нису могли да затегну његов лук иако су га крај ватре мазали уљем. Само је преобучени Одисеј, који се после дугог лутања беше вратио кући,

могао да га затегне јер га је добро познавао.

У књизи коју је оставио грчки војсковођа Ксенофон пише да су неки брдски становници бацали на Грке огромне стреле из великих лука, које нису затезали рукама, већ ногама. Овакви лукови су и данас у употреби код неких индијанских племена у Бразилији. Стрелац приликом избацивања стреле лежи на леђима и затеже тетиву обема рукама, док лук држи ногама. Стреле из ових лука личе на мала копча и врх им је обично премазан отровом.

ЛУК ИЗ ЗАПАДНЕ АФРИКЕ

Најдужа аутобуска линија

Недавно је из Лондона, као почетне станице, кренуо аутобус коме ће бити потребно пуних пет седмица да стигне до крајње тачке свог пута — индиског града Лахоре. Стаза коју он има да превази до Лахоре и натраг дуга је 32.000 километара. Из Лондона аутобус полази свака три месеца, а карта за одлазак и повратак стаје 85 фунти стерлинга. Најтеже препреке његов возач

имаће да савлада кроз Иран и делимично кроз Пакистан, због лошег стања друмова. На два места кола ће морати да прегази реку, а неколико десетина километара имаће да пређу преко потпуно беспутних предела.

И поред тога што ће ово путовање бити дуго и напорно, аутобус је из Лондона кренуо пуц путника.

Шест хиљада степеника

Најдуже степенице на свету биле су саграђене у Кини пре отприлике 2.000 година. Шест хиљада степеника водило је на врх будистичког светог брда Тајшана. Данас од шиновског степеништа постоје само остаци.

ЖЕНЕ-КАМЕЛЕОНИ

Једна иста женска хаљина мењаће боју по жељи, — тако сар пишу неки амерички листови. Изгледа да је један холинуски кројач пронашао тканину која се продаје у неутралној боји, заједно с пет туба боје и неким специјалним средством за прање. Кад се жени досади да носи хаљину у неутралној боји, има само да је опере приложеним детергентом; за пет минута хаљина ће бити потпуно бела. Тада се жељена боја раствори у води, у тај раствор потопи се хаљина и тамо се држи неко време. Кад се осуши, биће то потпуно „нова“ хаљина.

ПРЕЛАЗИ ПРЕКО УЛИЦА У СТАРОМ РИМУ

Сто година пре наше ере постојали су на улицама Рима обележени прелазни за пешаке. То су, уствари, била камена ис

пучења на коловозу, а служила су за прелаз преко улице за време и после јаких киша. Да није било њих, пешаци би морали до колена да гацају по блату и блатњавој води.

ТЕЛЕГРАМ ДУГ 400 МЕТАРА

Најдужи телеграм који је икад послат једној особи била је честитка коју је народ Бирмингема, у Алабами, упутио покојном претседнику Рузвелту за његов рођендан, 30 јануара 1934. Телеграм је садржавао 41.000 имена и био је дугачак 400 метара. Утрошено је пуних 19 часова да се пренесе најмодернијим аутоматским инструментима, а за њега је наплаћено око 250.000 динара.

НА ЖИЦИ ИЗНАД ПРОВАЛИЈЕ

Једну од најсмелијих претстава на жици, колико се зна, извео је 1948 године Немац Сигвард Бах. Он је прешао у оба правца преко жице дуге 150 метара разапете између два врха на Алпима, у близини Оберамергау, ледећи изнад провалије дубоке преко 2.700 метара.

ПРАВО ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ

Ич је дуг око 2 и по сантиметра, а помоћу једног новог микроскопа могу се открити и тачно измерити све грешке и неравнине на углачаној површини која није већа од једног милионитог дела ич! За осветљавање предмета који се посматра употребљава се зелена светлост.

ОД СВЕГА ПОМАЛО

- ★ Пакистан и Индија дали су у току прошле године 97 отсто од целокупне производње јуте на свету.
- ★ Вентили за воду од пластичне материје бољи су од обичних, јер не рђају и отпорни су према хемикалијама.
- ★ Око 2.600.000 тона кафе добијено је у 1955-1956 години. То је досад највећа производња кафе.
- ★ Аљаска је права земља рибара. Од укупног броја становника — а њих има 126.643 — на рибаре отпада око 14.000.
- ★ Индонезија се по природним богатствима налази на трећем месту у свету, одмах после Совјетског Савеза и Сједињених Америчких Држава.
- ★ Љуска јајета је најтврђа у почетку. Уколико се приближава време кад ће пиле да се излеже, љуска постаје све мекша.
- ★ Соја је већ сада главна храна великог броја људи у Америци. Они је више употребљавају него сланину и бутер.

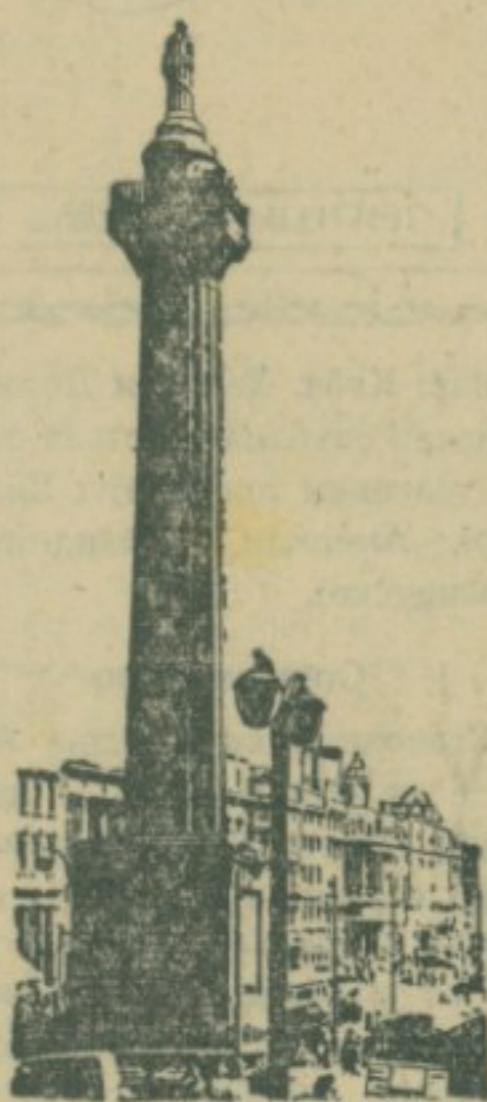
ВЕРОВАТИ ИЛИ НЕ

ПРОФЕСИОНАЛНА ЉУБОМОРА

Жана Боном из Отаве, у Канади, има једног папагаја који увек бесно крилом залупи вратанца која се аутоматски отварају на великом зидном часовнику приликом избијања часова. Беспапагаја изазива кукавица која се појави на отвореним вратима да би својим кукањем пропратила избијање часовника.

ОД ПЛАТА ВОЈНИКА И МОРНАРА

Нелсонов стуб у Даблину, у Ирској, подигнут је на тај начин што су сви војници, морнари и подофицири британске војске и морнарице

приложили по своју једнодневну плату.

ДРВО ЗА СВЕ

У Бразилији се гаји „карнауба-палма“, дрво чији се сваки део може корисно употребити. Њено лишће превучено је танким слојем воска, који се скида и продаје. Од лишћа се још добијају влакна од којих се плету мреже, корпе, ужад и шешири. Плод је веома слатка и укусан. Из петелки цвета добија се пријатан сок, од кога се врењем добија пиће слично пиву. Срж грана садржи знатне количине скроба. Семе палме употребљава се као храна за свиње, а пржено као замена за кафу. Од стабла се добија добар грађевински материјал, погодан нарочито за пристаништа, јер је отпо-

ран према сланој води. Корен палме домороци употребљавају као лек, а из његовог пепела добија се нека врста соли, која служи као зачин. У Бразилији има око два милиона стабала „карнауба-палме“.

ГРАЂЕВИНА „ИЗ НИЧЕГА“

Зграда у којој се данас налази уметнички музеј гра

да Торонта, у Канади, подигнута је 1817 године, и то искључиво од опека начињених од иловаче која је добијена копањем темеља за ту грађевину.

ЕПИТАФ ЈЕДНОГ РЕУМАТИЧАРА

На гробљу у Итаци, у америчкој савезној држави Њујорку, налази се један надгробни споменик на коме је уклесан следећи епитаф: „Док сам био жив увек ме је болело колено, па сам морао брижљиво да га негујем јер ми је било потребно. Али сад ми ни ноге ни колена више нису потребни“.

ЂЕЛАВИ МУЧЕНИЦИ

Свештеници индиске секте Јани не смеју имати косу, а забрањено им је да шишају и брију главе. Сваку влас с главе они морају

да ишчупају, и то сопственим рукама.

УЛОВИО ПТИЦУ У МОРСКОЈ ДУБИНИ

3 било се некако да сам прошле године боравио извесно време на једном од арктичких острва. Пошавши из Москве, понео сам и свој чекрк за пецање. Нисам намеравао да на варалицу ловим моржеве и туљане, како су ме у шали задикивали моји другови, али сам се у дубини душе надао да ме ни на далеком Арктику неће изневерити моја риболовачка срећа.

Већ другог дана кренуо сам на пецање. На малом дрвеном доку затекао сам десетину

крај своје трокраке удице закачио живи мамац и пажљиво га бацно у воду на три метра од обале. Пустио сам да мамац потоне око пола метра. Вода је била прозачна, тако да се лепо видело како моја заробљеница, нашавши се у свом елементу, покушава да се ослободи удице.

Дувао је лак поветарац, који нимало није узнемиравао површину воде равну као огледало. Изнад залива летеле су безбројне птице каире, крилати становници Севера. Каире одлично роне, а хране се углавном рибом. Дуго сам уживао у

морнара с кратким штаповима за пецање у рукама. У заливу је било толико много сајки, дугих црних риба из породице бакалара, и оне су тако похлепно налетале на мамце да се за један једини час могло уловити 30-40 риба. Уза све то, нису биле пробрачнице: морнари су их ловили употребивши као мамац комадиће већ уловљених риба, хватали су их на црвену крпичу, па чак и на комадиће обичног папира.

Подесио сам свој чекрк и бацио удицу на 15 до 20 метара од обале. Бацио сам још једном, па трећи, четврти... десети пут — али све узалуд. Морнари су се пригушено кикотали. Моји вештачки мамци и варалице сасвим су ме осрамотили. Замолно сам једног од морнара да ми уступи једну рибу, а затим сам за један

томе како оне, брзином муње, нестају под водом. Изненада је штап у мојим рукама снажно задрхтао. Нагох се и видех: нешто црно промакло је крај моје удице. Каира!

Зачудио сам се како се птица нашаа уз саму удицу кад нам се, у лету, ниједна од њих није приближила на мање од 100 метара. По свој прилици, читаво то растојање превазила је под водом. Јасно сам видео како оштро заокреће, служећи се крилима као веслима, и налеће на моју сајку. Нагло сам повукао штап навише и закачио удицом птицу за крило. После кратке борбе, извукао сам је из воде неповређену, јер се удица била закачила за перје.

Зачас су се око мене сјатили сви остали пецачи, да би што

ПУТОВЊИЈА СВЕТОЗАРА ЗОРИЋА

Светозар Зорић није био, додуше, први Србин који је боравио у Египту, видео пирамиде и реку Нил. Две стотина година пре њега обрео се тамо Јеротеј Рачанин, један од оних који стоје на почетку српске књижевности 18 века. О свом ходочашћу у Палестину он је оставио кратак рукопис, пун наивности и лаковерности. У Египту је видео пирамиде и за њих забележио да су „хамбари Јосифови“, а за реку Нил да истиче у рају. После њега, за тих двеста година, доста се наших људи нашло у Египту, нарочито у његовим средоземним лукама, као трговци и поморци, који су ту живели дуже или краће време. Међутим, Светозар Зорић био је страстан путник, који се није задовољио само тиме да види пирамиде, него је продро дубоко у унутрашњост Египта.

„Где Србин још није био“

Зорића је у Египту заносио дах минуваних векова, па је посетио све древне споменике који су му се нашли на путу, од Хеопсове пирамиде до чудног храма који је сagraдио Рамзес II у близини данашњег насеља Бет-ел-Вади, посветивши га богу сунца и вечном сећању на своја победоносна војевања против Етиопљана и Финицијана. Зорић је посетио и друге Рамзесове храмове, подигнуте на границама старог Египта, и то као сасвим модеран путник — с фотографским апаратом и бележницом, у коју је уносио своја запажања, податке и мисли. Али, њега нису занимале само египатске старине, него исто тако и земља и народ, природне појаве и живот у пустињи, кроз коју је путовао неколико недеља.

Светозар Зорић, некад Светозара Милетића, био је Београђанин, финансијски стручњак, и много је путовао. За њега се говорило „да је био тамо где Срби још нису били“. Своја путовања описао је опширно и занимљиво у низу чланака који су објављивани у „Српском књижевном гласнику“ и у „Бранковом колу“. Његови путописи рало су читани, нарочито онај из Египта и Судана, у коме је својим

читаоцима приказао њима доста сасвим непознате земље и народе.

Правац Зорићевог пута био је од Каира до Асуана, затим кроз Нубску Пустињу и долином реке Нила до Картума у Судану. Из Каира је пошао железницом до Асуана, половином априла 1905 године. Тада

прост, — пише он — путовати с врло мало камила и пртљага, сиромашки, тако сиромашки да никоме ни на дамет не падне да ме на путу узнемирује и нападне“. Знајући да је за путовање кроз пустињу неопходна вода или неки освежујући напитај, Зорић је одабрао поморанце као најпогод-

није и најлакше за пренос. „С оделом ко, каже, ишло много лакше; познато је да се при великој сунчаној прилици не сме употребити тамно одело, јер ако сунчани зраци пробију одело, лако се добије љуштење коже, скопчано с jakim боловима, могу се и ране да отворе. Унапред сам био спремио једно подеље одело. За главу самни шешир, с обвојем од танког платна, који је покривао и један део леђа и рамена.“

Трагови великог бојишта

Јашући високо на камелиној грбачи, у пратњи четворице камила, Зорић је напустио Асуан и пошао на свој велики пут кроз Нубску Пустињу. Испрва су у долини Нила наилазили на понеко убого село египатских фелаха, питомих и скромних земљорадника, али „највише потлаченог народа у Египту“. Мали караван задржао се у једном селу на ивици пустиње. То је „дуар“, како феласи зову своја насеља, ниске колибе од насланог камења, с неколико већих и мањих отвора. Од намештаја, у тим колибама није било готово ништа, јер бедни феласи и немају ништа свога; они су робови својих богатих господара и туђинаца који владају земљом, а изложени су и нападима пустињских Бедуина, који им отимају и оно мало што им преостане од жетве.

Већ у околини Асуана Зорић је наишао на трагове великог бојишта које је још живо потсећало на устанак што га је уназад десетак година подигао у Горњем Египту и Судану арапски вођа Мухамед Ахмед, познат под именом Махди — пророк. „Тврђаве, сagraђене с нешто камена, али углавном од нилског блата, дијале су се врло високо на стеновитим чукама. Испрвртани и поразбијани грдно велики котлови за воду, лежали су разбијани по тврђама; зидови, унакажени топовским пројектилма, страшне рушевине са свих страна, показивале су јасно какве су ужасне страхоте проживљавали они који су ове слабе тврђаве бранили“. Махди је уједињено пустињске и суданске Бедуине и створио од њих фанатичну војску, која је пуних петнаест година одолевала Енглезима и наносила им често поразе.

Кад је стигао у близину града Омдурмана, у Судану, на обали Белог Нила, Зорић је посетио и бојиште где је Махдијева пустињска војска пружила последњи очајнички отпор Енглезима. Било је то седам година пре Зорићевог доласка у ово место. Узалуд су Бедуини неколико пута за својим слабим оружјем јуришали на енглеска утврђења; сатирали их је артилериска ватра, а њихове пушке нису добавивале ни до енглеских опкопа. Скупљали су се и поново јуришали преко песка прекривеног људским, коњским и камињим лешевима. Тога дана пало је тринаест хиљада бедуинских устаника, који су са ми себа, као верни следбеници пророкови, прозвали „дериши“. „Број рањених био је огроман, и они су, осакаћени и унакажени пузили по пустињи, тражећи скривен згодан кутак да у миру скапају, без помоћи, као рањене звери... Тешка и претешка судба једног остављеног и сиромашног народа који хоће најзад да одбрани светињу свог огњишта од најезде силних туђинаца“.

Зорић се учинило да се овај с њим шали, јер ту није било ни белог стада, ни зелене траве, него све исто онако као у пустињи. Кад је од изненађења дошао к себи и мало пажљивије погледао околу, видео је да ипак није у пустињи. У близини су стајала два-три бунара и око њих нешто мало разриженог песка, као неке леје, по којима је расло некакво биље, пепељасто од песка који га је прашило. „Тек се после присетих да сам до сад прошао поред толиких оаза, а нисам их ни приметио; тражио сам немогуће, управо оно што сам читао и чуо по причању оних који никада нису ни видели пустињу, ни њене оазе!“

Караван се одмарао у сенкама убогих палми. Зорић је измерио температуру у хладу: износила је 46 Целзијевих степени. А кад је термометар примакао једној стени, жива се попеда на 64 степена. Своју глад заситио је врло скромним оброком. И он је почео да живи као Бедуини.

Пролазили су дани, а нису сретали Бедуине

Неколико дана караван је ишао уз Нил. На неким местима путници су га морали прећи, пребацијући се на повезаним мешинама. Оставили су иза себе Арапску Пустињу и полако улазили у Нубску. Сунце је постало све врелије, стене затвореније боје, а песак жући. „Нубска пустиња је суровија, стеновитија и очајнијег изгледа од арапске и либиске. Мало помало ишче завају гранитне стене и уступају место трошнјим пешчарима, најтрошнјем камењу чије распадање доноси највећу пустош и невољу“.

Караван је на свом путу већ сретао мање групе нубских Бедуина који су дугали пустињом са својим камилама у потрази за храном. Још би се понегде могло приметити где из песка извирује каква кржљава палма, под чијим се усахлим и сурим лишћем склонило неколико Бедуина, којима је прегршт урми или пшенице била храна за цео дан. А тада је нестало и тих ретких палми и свуда се простирао само бескрајни песак.

Па и у том пешчаном мору Махдијеви устаници имали су своја утврђења. Зорић је наилазио на њихове рушевине, које су се распадале на сунчаној прилици. Покушавао је да иде пешке по песку, али он је био толико усијан да никад није могао да издржи дуже од неколико минута. Брзо би се поново попео на камилу. „Какво задовољство осетих када сам сео на њену високу грбачу, колика разлика у топлоти; чинило ми се тада да дишем у другом, пријатнијем поднебљу: под камилиним ногама била је врела афричка пустиња; на грбачи њеној топли и свежи јулски дан у Средњој Европи“.

Тако су пролазили дани а да путници нису сретали ни мржљиве нубиске Бедуине. Зорић је једва чекао да наиђе на прву оазу, за коју су му његови пратници рекли да се налази у близини насеља Моргосо („у близини“ — понекад је код њих значило и читав дан хода). Он је себи замишљао оазу као неки цветни врт, где по зеленој трави пасу дугоруне овце и јагањци, а читава шума палми пружа дебелу хладовину. Будно и нестрпљиво гледао је свуда околу неће ли где приметити како се у пустињском песку зелени „афрички гај“.

Фатаморгане су се јављале све чешће

— Дођосмо у једну удољницу, — прича он — која је била налик на неко старо речно корито, засуто песком у току векова. Била понегде и нека палма са сурим, направеним, дугим реснатим лишћем. Мој вођа заустави своју камилу и сјаха, ловикувши ми ралосно: „Ево оаза, сјашите и ви!“

Зорић се учинило да се овај с њим шали, јер ту није било ни белог стада, ни зелене траве, него све исто онако као у пустињи. Кад је од изненађења дошао к себи и мало пажљивије погледао околу, видео је да ипак није у пустињи. У близини су стајала два-три бунара и око њих нешто мало разриженог песка, као неке леје, по којима је расло некакво биље, пепељасто од песка који га је прашило. „Тек се после присетих да сам до сад прошао поред толиких оаза, а нисам их ни приметио; тражио сам немогуће, управо оно што сам читао и чуо по причању оних који никада нису ни видели пустињу, ни њене оазе!“

Караван се одмарао у сенкама убогих палми. Зорић је измерио температуру у хладу: износила је 46 Целзијевих степени. А кад је термометар примакао једној стени, жива се попеда на 64 степена. Своју глад заситио је врло скромним оброком. И он је почео да живи као Бедуини.

Предвече се у даљини изненада указало неко кретање, необично у овој недогледној пустиши. Изгледало је као да се покреће стење и примиче оazi. Долазило је све ближе. Тек кад се примакло надамак путника, Зорић је видео да је то стадо камила које слободно пасе по удољници. Био је то одиста необичан приказ, који је одједном унео покрет и живот у ово опште мртвило. Камиле су брстиле ретку, оштру

и суву боцу и трновито жбуње. Занимљива је Зорићева примедба „да и ми у Београду имамо успомену од трновитог жбуња, чије су семе пренеле камиле из пустих крајева Северне Африке и Мале Азије. То је оно жбуње код Цареве Ђуприје близу Топчидера. Пре шездесет година (Зорић је ово писао 1905) долазили су каравани редовно и у Београд, доносили дуван и урме из Азије и Северне Африке.“

Зорић је наставио своје путовање кроз најсушније пределе на земљи, где годинама не падне ни кап кише. После напорног пута, караван је опет избио на Нил, у близини града Короска. Како је сада, после оних дугих дана проведених у жаркој и безводној пустињи, Нил изгледао величанствен! У Короску караван се снабдео храном и свежом водом, да би кренуо још даље према југу, ка Картуму и Белом Нилу. Поново пустиња, у којој су сусретали једино Бедуине, а фатаморгане су се јављале све чешће, готово сваког мирног дана, око десет часова изјутра... На повратку из Картума, Зорић је поново један део пута прешао на камили, а онда се до близу Асуана спустио „даххијом“, неком врстом лабе, низ Нил.

За Светозара Зорића могло се одиста рећи да је био тамо где Србин још никада није био и да је био први српски путник који је прокрстарио велике египатске и суданске пустиње.

Леонардо — анатом

3 а већину људи Леонардо да Винчи је само велики сликар, познат у читавом свету по „Боконди“ и „Тајној вечери“. Рећи су они који знају да је он био и велики научник, чији је допринос — само медицини — био довољан да му обезбеди бесмртност.

Сасвим је разумљиво и природно да сликар-уметник проучава анатомију човечјег тела. Али, Леонардова истраживања нису се задржала само на изучавању скелета и структуре мишића људског организма. Са анатомије он је веома брзо прешао на физиологију.

У току рада на том пољу, велики уметник секцирао је више од тридесет лешева, што је у његово

них што савијају и оних што опружају ногу).

Ипак, најзначајнији медицински успех Леонардов је сте проучавање срца и крвних судова, чиме је одлучно изишао из уметничких оквира и запловио у искључиво научне воде. Описао је срчане коморе и преткоморе и схватио да срце потискује крв у плућа, где она долази у додир с ваздухом. Открио је и механизам срчаних покрета, који ће тек крајем 19 века бити тачно мерен електрокардиографом.

На једном свом цртежу Леонардо је приказао готово све веће крвне судове који хране срце, оставио је скицу површинских вена руке, као и упоредне цртеже артерије старца и детета. Артерије старца су чвор новате, готово бескрвне, а

Цртежи из једне Леонардове свеске

доба (XV век) црква строго забрањивала. Због тога је имао и већих неприлика. Нарочито је подробно проучавао кичмени стуб. Он је први тачно уочио два лука кичме, одредио број и поделио кичмене пршљенове на групе.

На Леонардовим цртежима лобање први пут су означени видљиви и чеони синуси, које је тек две стотине година касније, 1651, открио један енглески анатом.

Такође је успео да проучи анатомију рамена и очудни улогу појединих мишића тог веома сложеног сплета. Он је први на моделан начин протумачио дејство мишића ноге који врше супротне функције (о-

у детета глатке и пуне крви. Он је открио и то да се код старих људи артерије сужавају на тај начин што им зидови задебљавају и да смрт наступа услед недовољне исхране ткива крвљу — што је прилично модерно схватање.

Цртежи Леонарда да Винчија из анатомије, и људског тела уопште, претстављају прве „научне илустрације“ из те области, које ни до данас нису превазиђене. Међутим, ти његови цртежи и скице векови су лежали заборавањени, растурени по свескама са чудним белешкама ауторовим, — чудним зато што је Леонардо као левак писао тако да се текст могао читати тек кад се стави пред огледало.

ПОТУКАО СВЕ РЕКОРДЕ

Џокеј Џејмс Ли јахао је 1907 године у Черчил Даунсу у шест трка једног истог дана и добио свих шест. Исти подвиг извео је 1916 године яокеј К. Филипс, у Реноу, као и Алберт Адамс, 1930, у Марабороу. Но, све ове рекорде потукао је 1929 године аустралиски яокеј Томас, победивши у седам трка за један дан. Међу најновијим рекордима ове врсте налази се Вили Шумекер, који је 1952 године у два маха јахао у по шест трка истог дана и оба пута победио у свих шест.

УЛОВЉЕНА ЦИНОВСКА КОРЊАЧА

Недавно је на обалама САД уловљена корњача дуга преко два и по метра и тешка око 700 килограма. Међутим, утврђено је да су преисториске корњаче, које су живеле у Северној Дакоти, биле знатно теже — преко 3.000 килограма!

ЗАИСТА НЕОБИЧАН МАМАЦ

Од разних начина рибарења код Кинеза, најзанимљивији је ноћни лов узаним чуном на весла, који с једне стране има мрежу, а с друге бело обојену даску. Видећи ову даску како светluca на месечини, риба — из неких непознатих разлога, — не може да одоли искушењу да не скочи преко ње. Тамо је дочекују у мрежу и спуштају на дно чамца.

НА ХИЉАДЕ СВИТАЦА...

Према прорачунима научника, да би се једна соба осветлила јачином свеће било би потребно 1.000 до 2.000 свитаца. А да би се добила јачина светлости коју даје сијалица од 60 вати, требало би сакупити 137.000 свитаца, који би морали истовремено да засветле.

ШТА ЗНАЧИ ВЕЖБА!

Кроз читаве генерације, поједини глумци кинеских поворшта били су се тако специјализовали да су мушкарци невероватно добро играли женске улоге, а глумице мушке. Штавише, сматрало се за редак и врло запажен догађај ако би у некој драми улоге биле „измењене“, тј. да глумац игра улогу човека, а глумица жене!

„БЛИСТАВИ ЦВЕТОВИ НЕБЕСКЕ ГАИТЕ“

Од оне ноћи, пре пет хиљада година, кад су кинески калуђери први пут видели и записали да је небом прошла комета, „тај блистави цвет који лети небеском баштом“, створене су многе легенде и било је много предасуда о њима. Народна машта је у то-

ко косматом језгро које прати реп у облику перјанице. Али, разлике у сјају и величини сваке периодске комете толико су велике да човек никад не може са сигурношћу тврдити да је то баш она иста комета коју је раније видео. Јер, има комета које се други пут јаве без репа, у облику точка или бура. Поједине комете које се

радост и вино произведено те године названо је у Француској „кометно вино“.

Да би се спасли небеске напасти

Да ли је могућно да се нека комета судари с нашом Земљом? Практично, то је исто толико могућно колико и сусрет две честичке прашице од којих једна лебди изнад Београда, а друга негде изнад Атлантског Океана. Што се тиче кометина репа, Земља је досад бар двапут прошла кроз његов сноп и ништа јој се није догодило. Године 1861 један француски новинар је писао: „Постоје сребрнате, црвенкате и плаваксте комете, али је свака од њих кобна: у стању је да запади сву жетву, па чак и наше градове!“ Па ипак, кад је Земља прошла кроз реп једне комете која је имала облик лезеца, једино што се могло приметити била је ружичаста светлост која се распростирала у облику магде и што се у току тих ноћи могао мало јаче осетити хлад.

Стари Београђани се још сећају неоправданог страха једних и шала других кад је требало да се појави Халејева комета јануара 1910. Док су једни хтели да беже у унутрашњост, да би се „спасли“ небе-

ске напасти, други су кроз новинске епиграме, карикатуре и томе слично „претсказивали“ смак света. Међутим, тих ноћи кад је Халејева комета пролазила преко нашег неба, мали број стручњака у великим звездарама у свету имао је привилегију да посматра чаробну игру светлости која се у виду небројених дуга простирала око Сунца.

Захваљујући спектрографу, који раздваја светлост и најудаљенијих звезда, и фотометру, који мери њихов сјај, почињемо да схватамо битну структуру звезда и комета. Оно што највише изненађује, то су огромне пропорције. На пример, „реп“ усијане паре може да буде дуг на стотине милиона километара, док сама „глава“ комете има, рецимо, у пречнику свега 400 метара.

Године 1925 први пут је вештачки произведен спектар светлости кометина репа. Но, иако се последњих деценија много сазнало о кометама, оне нам ипак још нису откриле све своје тајне. Један познати астрофизичар није без разлога рекао: „Астрономија је истовремено најстарија и најмлађа наука на свету“. Овде се треба сетити и Кеплерових речи: „Чврсто верујем да има онолико комета колико риба у мору“. Зато, да би их човек сасвим испитио, треба да се знатно повећа број „небеских рибара“. Ако још нисмо продрли дубоко у васионске океане, то је и зато што нам је „рибарски прибор“ прилично скроман. Међутим, усавршавање астрономског „алата“ тече без застоја, па ће и наша знања о васиони бити све већа.

Само ње има СЛИКА РИБЕ...

Најко у Јапану хоће да купи пе- пачки прибор, на- њи ће га само у радњама које у из- логу имају слику рибе. Странци, обично не знају да је прављење оваквих слика права уметност, која има много присталица у тој земљи. Поред сликара, за њу се интересују и ихтиолози, стручњаци који проучавају живот риба, јер су овако направљене слике много верније од фотографија. Ове слике зову се „гиотаку“, а уметници и ихтиолози који се њима одушев-

је стави на комад пиринчане хартије. Он је то учинио. Кад је мало касније дигао рибу, на хартији је остао њен отисак. „Сад однеси овај отисак цару, рекла је риба. Он воли уметност“. Селјак је послушао и однео слику цару, који му је захвално и богато га наградио. Слика је обешена у царском двору. Кад је свештеник тога дана прошао поред слике, пред њим се појавио царев син. Бајка се завршава смрћу злог свештеника.

Постоје два начина прављења ових слика — директан и индиректан. Према првом, који је знатно једноставнији, риба се опере, а затим добро избрише, да би се с ње скинула масноћа. Осушена риба стави се на комад картона и уз помоћ четкице премаже се тушем — јапанским, кинеским или индиским. Сунђером се по купи сувишан туш, па се риба

лавају основи су своје друштво „гиотакуно-каи“, које приређује изложбе и у Јапану и у иностранству. Захваљујући овим изложбама, а и јапанским студентима, ова врста уметности стекла је пријатеље и у другим земљама. Као и многе друге ствари на Истоку, тако је и постанак гиотаку-уметности испрличан у облику бајке. Једном је неки јапански селјак уловио рибу у царском језеру. Његово изненађење није било мало кад је риба проговорила и замолила га да је не убије. „Ја сам царев син, рекла је, кога је зли свештеник са двора претворио у рибу. Однеси ме својој кући и ја ћу ти рећи шта даље да чиниш“.

Кад је селјак дошао с рибом кући, она му је рекла да покрије комадом нарочите пиринчане хартије. Одвајање хартије од рибе претставља најважнији део посла, јер треба добро pazити да се отисак не поцепе. Иначе, тај отисак је верна слика рибе; потребно је само да се доцрта око.

По другом начину, риба се такође опере и још алајна стави на нарочиту хартију. Кад се риба дигне, на тако овлажену хартију четкицом се нанесе туш или боја. Боја ће се разлићи по оним местима на хартији која су влажна и тако ће се добити отисак рибе.

У многим земљама деца на сличан начин праве отиске лишћа и цвећа. Можда ће и овакав начин прављења слика стећи присталице — међу децом и риболовцима.

КОПАЈУЋИ ТЕМЕЉЕ...

Копажући темеље за зграде, радници често налазе на занимљиве ствари. Понекад се дође и до значајних открића. Тако су недавно, приликом копања темеља за једну зграду на Трафалгар Скверу, у Лондону, нађене окамењене кости неких животиња. Кад су кости сређене, стручњаци су утврдили да једна комплетна бутна кост и једна кост чланка припадају нилском коњу. Нађене предње ножне кости припадале су слону, једна ножна и део лисне кости бизону, а неке, како су стручњаци утврдили, припадале су јелену. Ове кости нађене су у речном шљунку на дубини од око осам метара, а за њих су биле прирасле шкољке и дужињи. По мишљењу научника, кости потичу из времена од пре 100.000 година, кад је клима била пријатнија него данас, па су те животиње могле да живе у овим крајевима. Слични фосили нађени су и пре тридесет година, такође, у Лондону, али међу њима није било костију нилског коња. Ови налази имају велик значај, јер употпуњују досадашње знање о животу у долини реке Темзе у далекој прошлости.

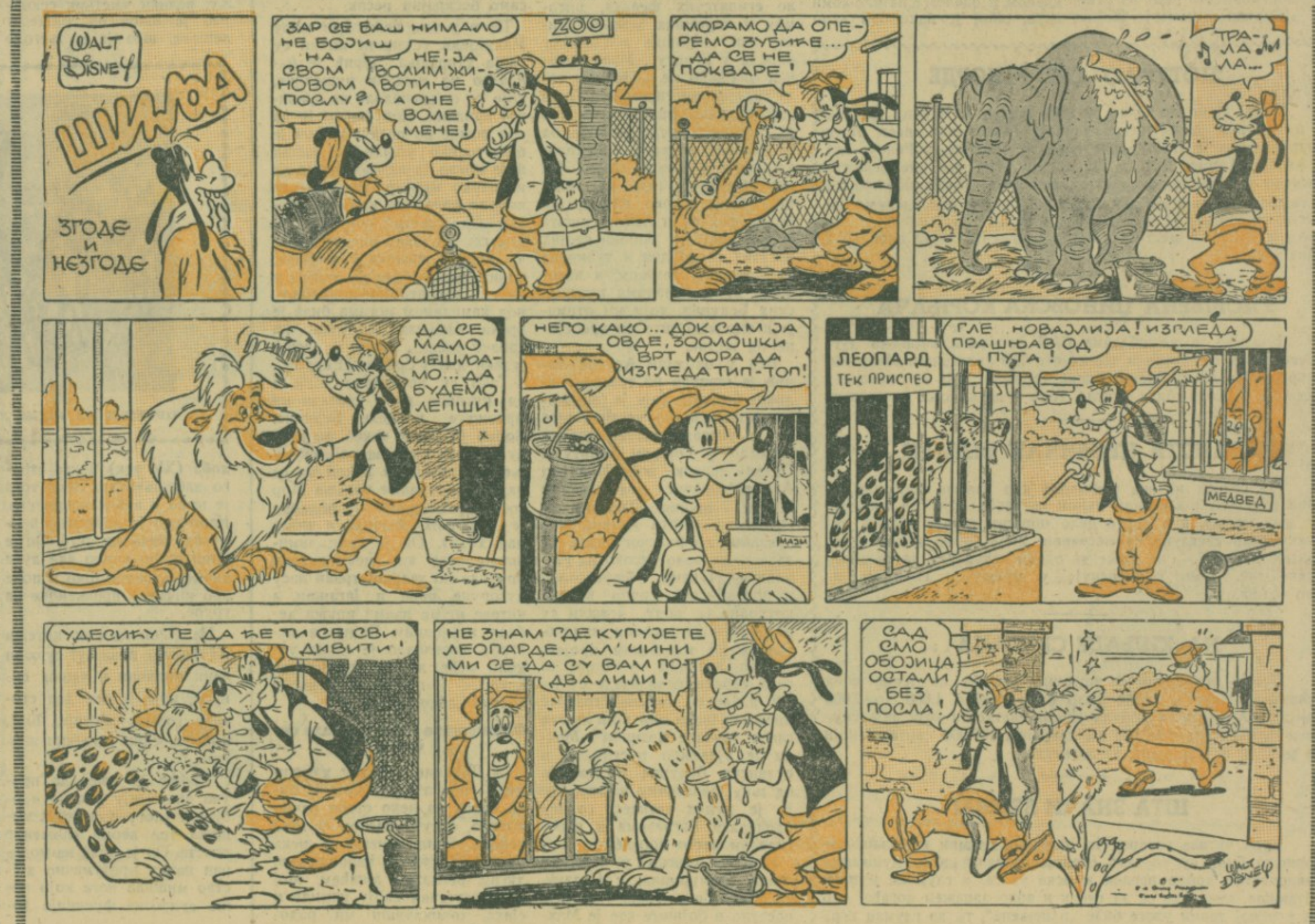
ку векова измишљала разна тумачења. Говорило се да је то глава небеског братадог човека, песница са замахнутим мачем, змај који бљује ватру, итд. Док су Турци и Арапи били страх и трепет за Европу, комета је означавала крвав јатаган. Децембра 1492, кад су се појавиле две комете једна за другом, астролози су „предвидели“ да ће се „негде нешто догодити“. Они су „израчунали“ да ће се то збити у Польској. На несрећу по ондашњу младу науку, а још више по научнике, којих је било сасвим мало, заиста се у Кракову, који је тада био полска престолница, десетстраховит пожар који је готово уништио град.

Коме више да се диве?

Године 1682, Енглез Едмонд Халеј, на основу Брилдњивих прорачуна, усудио се да саопшти да ће се комета коју је он открио поново појавити 1758 године. Због тог тврђења га је изложен потсмеху, који га је пратио све до његове смрти. Али, комета се заиста поново појавила. Само, тада људи нису знали коме више да се диве: Халеју или француском математичару Клероу, који је, имајући пуно поверење у Халеја, објавио у француској Академији наука да ће, на основу његових, Клероових прорачуна, комета „задоцнити“ годину дана. И заиста, Халејева комета јавила се 1759. Тога дана родила се нова грана астрономије, дробени у прах све приче и маштања о кометама. „Комете и старици, — писао је велики хумориста Понатиан Свифт — били су поштовани из два разлога: због својих дугих брада и тобожњег проричања догађаја“.

Уствари, има веома мало „периодских комета“. У току историје, до 1950 године, пописане су 1633 комете, од којих би 200 могле бити периодске.

Године 1826 откривена је дивна комета с дугим репом у облику вртена, која је названа „Биела“. Кад се 1852 поново појавила, била је преполовљена. Године 1872, кад се предвиђало да ће се поново указати, од ње није било ни трага, али зато је примећено више десетина хиљада звезда падала. Била је то у правом смислу сјајна звездана киша која је ноћ претворила у дан. Овај необичан догађај утицао је да људи добу до следећег заључка: рој звезда падала који се појави у одређено време није ништа друго до огромно комаде распаднуте комете. Комета се замишља као не-

Са свих страна

ЈЕВТИНИЈА ОД ГАЈГЕРОВОГ БРОЈАЧА

Од недавно се у Француској продају цевне лампе које емитују ултравиолетне зраке, а успешно се примењују у трагању за ураном. Оне су много јевтиније од Гајгерових бројача. Довољно је да човек таквом лампом обасја зе-

мљште у коме има урана па да он одмах засветли. Но, то није једина корист од њих. На пример, уз ову лампу могу се у мраку, брзо и лако, читати карте које су штампане фосфоресцентном бојом.

„ВЕЧИТА“ КОФА

Поред хиљаде предмета који се производе од пластичне масе, начињена је и прва зиларска

кофа од вештачког материјала. Лака и неломљива, она може да падне са петоспратне скеле и да јој се ништа не деси. Цемент јој не шкоди и не лепи се за зидове. Пере се обичном водом.

УЛТРАЗВУЧНО ЧИШЋЕЊЕ ЧАСОВНИКА

Ултразвучи су освојили још једну област — чишћење сатова. Под ултразвучним таласима прашина нестаје, како на широким површинама тако и из најситнијих рупа и сићушних престо-

ра између тачкова и осовина. Ово се показало толико успешно да многе велике фабрике сатова уводе систем ултразвучног чишћења делова пре но што се сат склопи. Примећено је да и тако очишћеном сату уље за мазање боље пријања за делове и да механизам ради с беспрекорном тачношћу.

ТО ЈЕ САМО МАЛИ БРОЈ СА ЧУДЕСНОГ СПИСКА

Тачан датум рођења пчела у једној кошници, и то на неколико дана унапред, може се предвидети помоћу нарочитог електронског апарата. Поред овог, постоје и други електронски апарати. Тако један мери колико је рибље ибљењено, други дужину путање олује која се приближава, а једна батерија, велика као дугме за ко-

шуљу, служи за минијатурне справе за појачавање звука наглувих људи. Те справе су израђене у оквир наочара или у шнале за косу. Постоји и часовник „тачнији од Земљиног обртања око њене осовине“, па вага која може да измери тежину мастила утрошеног за обележавање једне тачке, итд. Ето, то је само мали број апарата са чудесног списка проналазака савременог човека, који се често приказују на изложбама електронске индустрије.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОТКРИВЕНО НАСЕЉЕ СТАРО 43.000 ГОДИНА

Једна група антрополога нашла је у једној пећини у Сирији на огњиште старо око 43.000 година. Старост је утврђена мерењем радиоактивности угља. Поред огњишта нађено је неколико типичних алатки из тог времена, које нарочито карактеришу старије камено доба.

ЗА КЛАВИРОМ 520 ЧАСОВА

Свој досадашњи рекорд у непрекидном свирању на клавиру немачки пијаниста Хајнц Арнц поправио је за 20 часова. Сада његов светски рекорд износи 520 часова. Арнц од пре извесног времена свира у Лијрском позоришту у Руану.

САВРЕМЕНА УСПАВАНКА

Једна група америчких научника проучава ново оружје за ноћну борбу — рефлекторе. Изгледа да светлост која се пада и гаси у одређеним, увек истим интервалима има код онога који је посматра необично дејство: сан, повраћање и вртоглавицу.

ТАЈНА ИСХРАНЕ ПРИМИТИВНИХ НАРОДА

Неки научници баве се већ дуже времена проблемом исхране примитивних племена из Централне Африке. Проблем је утолико занимљивији што њихов начин исхране знатно отступа од онога који препоручује савремена наука. Тако крајни Банту-Црнаца недостају многи састојци који се иначе сматрају неопходним за добру исхрану. Но, и поред тога — или можда баш због тога — код овог племена потпуно су непознате многе болести, као што су срчана обољења, извесне врсте рака, шећерна болест и чир у желуцу, док је артериосклероза веома ретка. Храна је, углавном, биљног порекла, калорична је и има довољно протеина. Процент холестерола у крви код припадника овог племена много је мањи

него, рецимо, код Европљана. Сматра се да је калцијум неопходан трудницама и дојиљама. У храни Банту-Црнаца њега има мало, па ипак је мајично млеко код њих веома високог квалитета. И поред тога што у храни нема готово нима витамина Д, код деце Бауту-Црнаца нађен је незнатан проценат крварних зуба, а кости су им исто тако чврсте и јаке као код деце других народа. За велику смртност код ове деце криви су слаби хигијенски услови и заразне болести.

ГЛАД ЈЕ ЈАЧА ОД НАВИКЕ

На песковитом жалу Аустралије постоји једна врста скакаваца који преко дана леже заривени у песак, а чим падне ноћ размиле се по шуми уз обалу. Утврђено је да су они најактивнији око поноћи, а доцније им се активност смањује, да узору сасвим престане. Знајући за ово, зоолози су извели један занимљив опит: преко ноћи су држали скакавце под јаким светлошћу, а преко дана у потпуном мраку. Скакавци су се одмах свикли на нове услове и потпуно су изменили начин живота — дану су ишли у потрагу за храном, а ноћу спавади под рефлекторима. Тада су научници поштрили „режим“: држали су их осам дана и осам ноћи непрекидно под јаким светлошћу. Пуну седмицу скакавци нису излазили из свог скровишта, али више нису могли да издрже, па су и под светлошћу стали да траже храну. Ова проучавања имала су за циљ да проуде научна знања о инстинкту код животиња.

„РАСИПАЊЕ“ МЛЕЧНОГ ПУТА

Један аустралиски и један амерички астроном, независно један од другог, утврдили су да се „Млечни пут“, коме припада и наш сунчани систем, постепено шири. Ово мењање облика долази услед привлачне снаге других небеских тела. Према мишљењу ових научника, највећи утицај има велика Магеланова маглина, која је први сусед Млечног пута.

ТЕЛО РАЗЛИЧИТО РЕАГУЈЕ НА БОЛ И ГЛАД

Раније се сматрало да је реакција човечјег организма на бол исте природе као и реакција на глад. Сад је један лекар из Лос Анђелоса опитима доказао да су те реакције различите. Кад човек не једе 24 часа, код њега се јавља мали пад крвног притиска, мало повишење температуре, појачано лучење пљувачке, нешто спорије дисање и повећање контракције стомака. Међутим, кад човек нагло завуче ногу у хладну воду, долази до повишења крвног притиска и појачања рада срца. Количина крви у прстима опадне и јавља се контракција стомака. Симптомима су, дакле, у оба случаја слични, али нису истоветни.

РЕФЛЕКТОРИ ЗА ПТИЦЕ НА ОБЛАКОДЕРУ

На сто другом спрату Емпајр Стејт Билдингa, њујоршког облакодера који важи за највишу зграду на свету, недавно су опет упаљени рефлектори за птице. Они ће осветлити преко целе ноћи све до 1 јуна, како би птице које се из топлијих крајева враћају на север на време приметиле ову препреку и тако избегле судар с њом. Рефлектори су први пут постављени прошле године, пред јесењу сеобу птица.

МЕКАНИ ШТИРАК

Једна холандска фабрика почела је да производи штирак који се не скида с тканине, већ јој, штавише, даје гнпкост и свеж изглед. Као сировина за овај штирак употребљен је кромпир. Он се растапа у кључалој води и свака домаћица може лако да направи овај раствор, који је погодан за вуно, ланено платно, памук, свиљу, фланел, као и за тканине од синтетичког влакна. Мекани штирак уопште не утиче на боју тканине.

Јестели већ чилига...

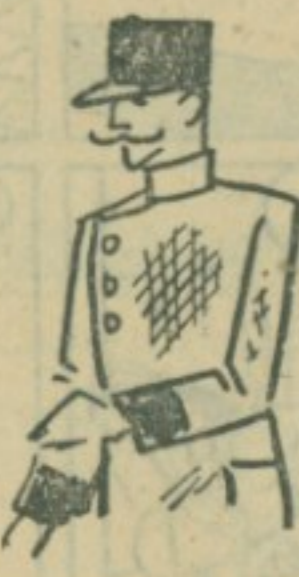
... приликом ископавања у Помпеји нађени су, између осталих ствари, и огласи за позоришну претставу која се имала одржати баш оног дана кад је град настрадао од ерупције Везува. Те вечери требало је да се даје Плаутов комад „Касина“.

... прву појаву неке врсте војничке униформе налазимо код испанских јединица Ханибалове војске. Ханибал је имао

... у нашој земљи самоникло расте преко 60 врста детелине.

... идеју за торпедо дао је, 1805 године, Роберт Фултон приказујући нов метод разарања бродова који се састојао у томе да уз бок брода, и то испод површине воде, експлодира знатна количина барута.

... дворске будале срећемо још у Старом веку код источних владара, а касније њих имају не само владари, већ и богатији племићи. Тако су, на пример, дворске будале имали Филип

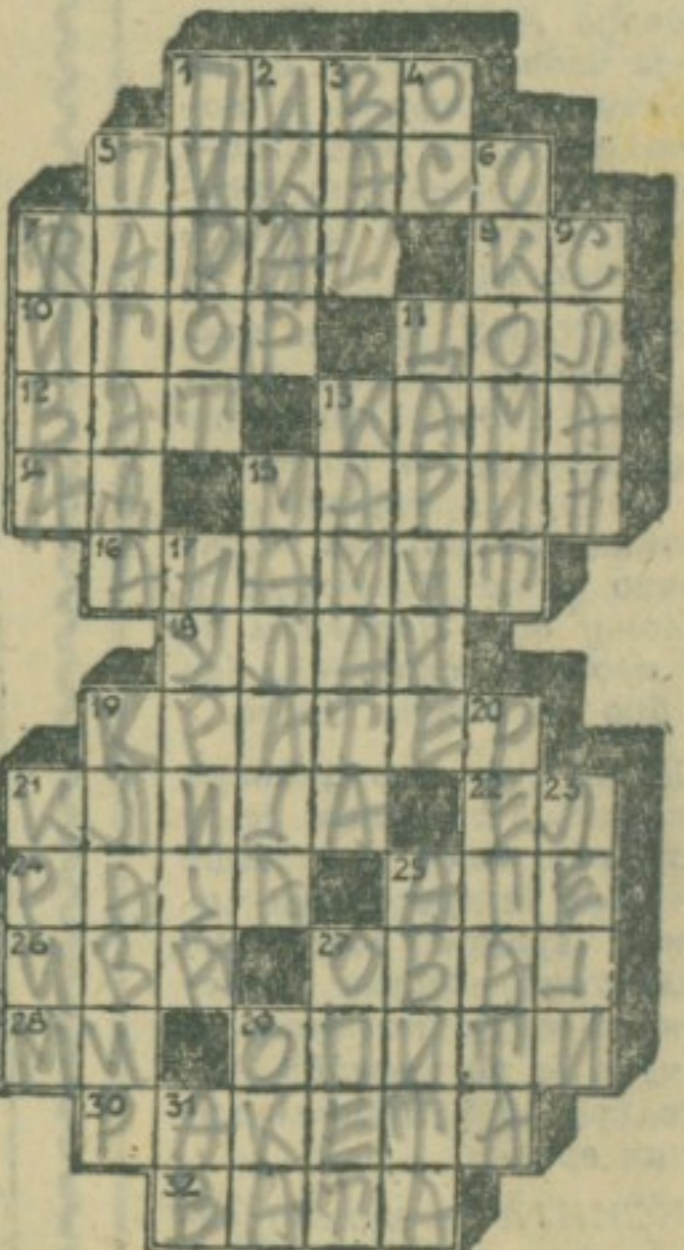

... Дунав као пловну реку искористишавали су још стари Грци и Римљани. У ратовима римског цара Трајана против Дачана, римска речна флота осигуравала је мостове које су Римљани изградили преко Дунава код данашњег Турн-Северина, македонски, калиф Харун-ал-Рашид и мексички краљ Монтезума.

УКРИПТИВАЊЕ

Водоравно: 1) врста алкохолног пића; 2) савремени француски сликар; 3) река у Банату, притока Дунава; 4) хемиски знак за ксенон; 5) руско мушко име; 6) стара мера за дужину; 7) проналазач парне машине; 8) бодож; 9) митолошки подземни свет; 10) име аутора комедије „Дупло Мароје“; 11) један од становника Индокине; 12) ранији назив за коњанике у неким војскама; 13) вулканско гротло; 14) ужи круг, друштво повезано нечасним шљевима (фр.); 15) слово латинце; 16) немуслимански поданици у бившој турској царевини; 17) господари (тур.); 18) мушко име; 19) показна заменица; 20) лична заменица; 21) огледа, проба; 22) врста летилице; 23) хигијенски памук.

Усправно: 1) град у Србији; 2) први авијатичар; 3) паразитски инсект; 4) хемиски знак за осмијум; 5) назив за крм у Индији, Кини и Јапану; 6) стрм; 7) град у Узбекистану; 8) послољен; 9) порец на увезену робу (множ.); 10) интерес; 11) полуострво на југу Азије; 12) муслиманско мушко име; 13) врста музичког инструмента; 14) вештачка трка; 15) полуострво на југу Русије; 16) руски новцац (множ.); 17) страво женско име; 18) поново; 19) стара мера за тежину; 20) ономото пеја лавеза.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) вода; 2) Ремарк; 3) лабар; 4) Об; 5) окер; 6) оба; 7) Бер; 8) мраз; 9) ат; 10) тегла; 11) апатит; 12) Амо; 13) Младен; 14) Клара; 15) ас; 16) рита; 17) Ири; 18) зна; 19) идољ; 20) та; 21) Изид; 22) Росели; 23) Сора.

Усправно: 1) Вебер; 2) Омар; 3) лад; 4) ар; 5) ракета; 6) кобалт; 7) доба; 8) база; 9) оргије; 10) мегола; 11) Тамара; 12) палата; 13) млинар; 14) народи; 15) Крит; 16) сила; 17) идила; 18) Изер; 19) Исо; 20) ос.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

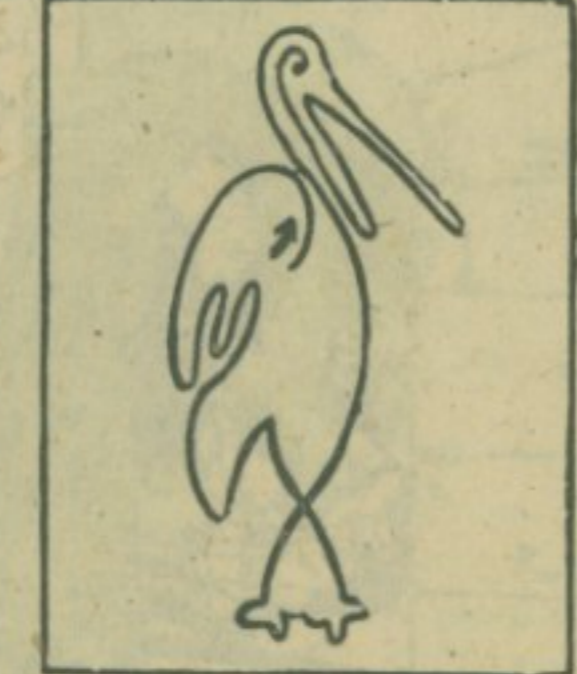
Биоскоп код куће

Основне принципе биоскопа код куће свакако знате, јер је о томе било речи у ранијим бројевима нашег

листа. Овог пута дајемо вам још једну слику — главу свине. Да бисте је добили, треба да наместите руке као што наш цртеж показује. Вештим мицањем прстију, оживећете главу и она ће мрдати по вашој вољи.

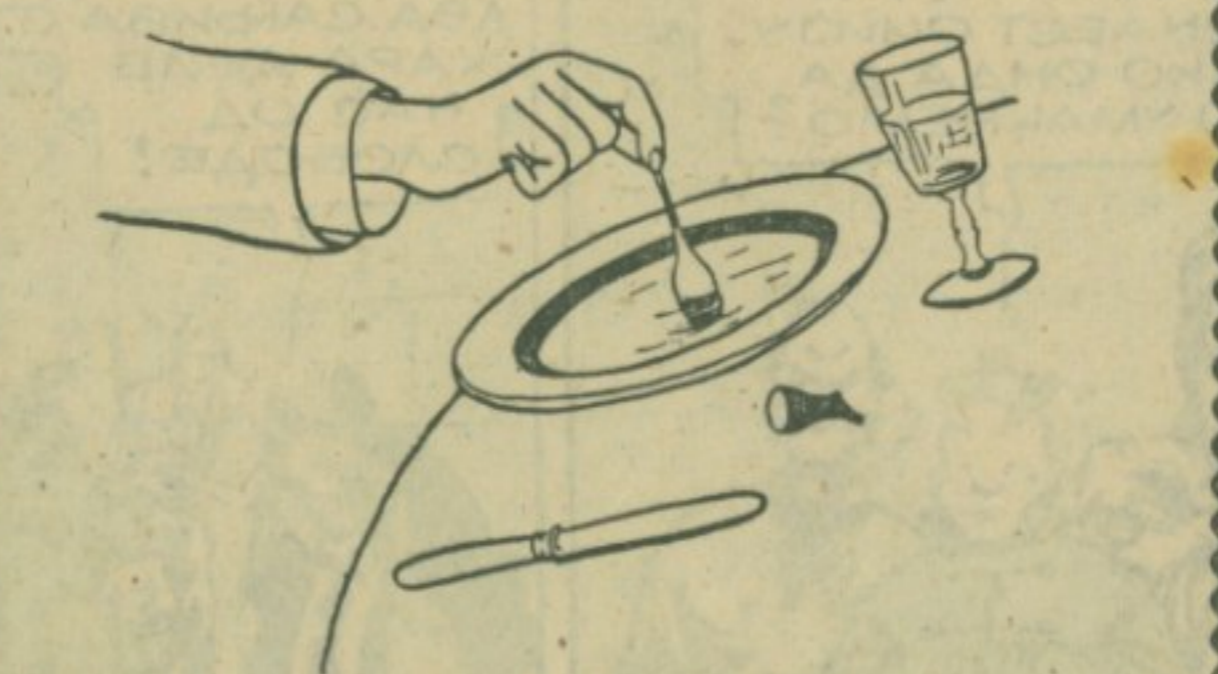
У једном потезу

Опит помоћу ротквице

Овим опитом утврдићете две ствари: да о аткезији (сили која држи разнородна

тела заједно) треба водити рачуна, и да безваздушни простор може у извесним приликама корисно да послужи. Иначе, опит може да се изведе само у оној години кад има ротквица. Пресеците једну ротквицу

преко средине, издубите је мало ножем и протрљајте о плитак тањир, тако да из ње потече сок. Кад преполовљену ротквицу повучете за „реп“, видећете да ће заједно с њом да се подигне и тањир.

Од тачке до тачке

Јарац се из све снаге залаже да удари... Кога? Или, можда, шта? Да бисте добили одговор на ово питање, треба добро заостреном црном оловком да епожите редом све тачке обележене бројевима, и то почињући од 1.

САМО ОКРЕНЕ ДУГМЕ
 Хорације: Чујем од Белке да Пата пева на радију. Како си јој само то допустио?
 Паја: Зашто да не? Могу бар да је ућуткам кад год хоћу!

КАКАВ ГАЗДА...
 — Шиља, реци ми колико је сати, — моли га Мики.
 — ... и четврт, — одговори Шиља као из пушке.
 — Да, али колико часова?
 — Е, то ти не могу рећи, јер ми је мала казаљка отпала пре десетак дана.

ПОНЕКАД
 Белка: Црни Шиља, прокишњава ли овај твој кров стало овако?
 Шиља: А, не. Само кад пада киша.

СТАЖ ЗА ПЕНЗИЈУ
 — Чујте, ја вас волим већ пет година, а ви пролазите поред мене као да ме не примећујете, — пребацује Пера Ждера једној девојци из свог суседства.
 — Па? — хладно ће девојка. — Треба ли можда због тога да вам одредим пензију?

Коју се одговор штацин

АРДАШИР је:
 биљка
 град
 име
 источњачки музички инструмент

БАХИЛИД је:
 минерал
 грчки песник
 цвеће
 чамац

ДЕМАД је:
 свила
 име
 кожно обољење
 трговачки термин

ИСКИЈА је:
 острво
 игра
 зборник старих закона
 тропска биљка

ОДГОВОР

АРДАШИР или Артаксеркс Бабегај био је војсковођа Артабана IV, кога је изгубио у борби с Римљанима. Доцније је постао персиски цар (226—240) и основао нову персиску државу и сасанидску династију.

БАХИЛИД је био грчки лиричар. Живео је око 505—450 године пре наше ере. Неко време провео је на двору сиракуског тиранина Хиеронима. Такмичио се с Пиндаром у певању ода. Називали су га кеоским славујем, јер је био са острва Кеоса.

ДЕМАД је био атински беседник, а живео је у четвртој веку пре наше ере. Био је противник чувеног грчког говорника Демостена. Филит Македонски га је поткупио, а убијен је по наредби Антипатра 318 године пре наше ере.

ИСКИЈА је острво велико око 46 квадратних километара, а налази се у Напуљском Заливу. Вулканске је природе и има веома много врелих извора. Становници се баве земљорадњом, воћарством и виноградарством.

